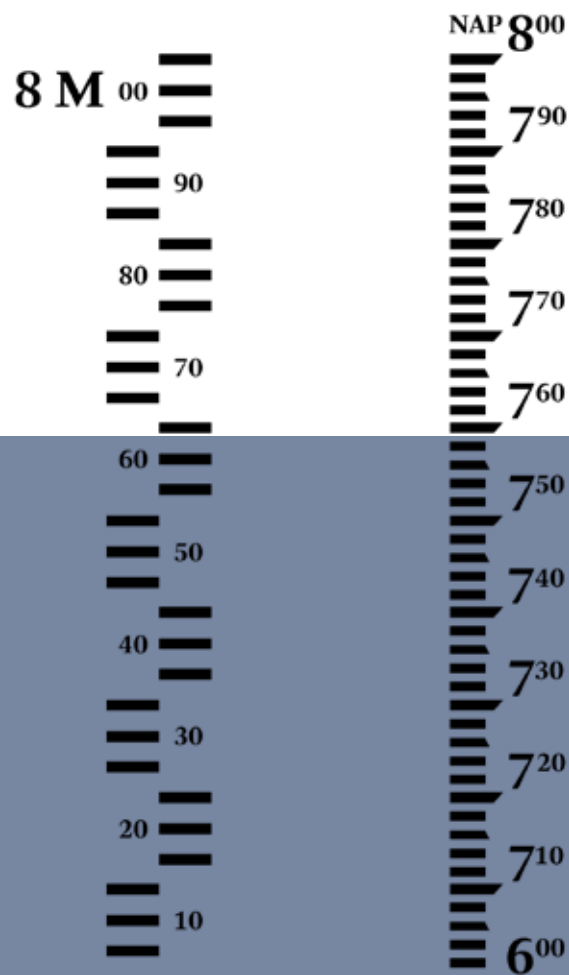

STAALKAARTEN VECHT PARK

Overijsselse Vecht, Gemeente Hardenberg

Versie: definitief (DO) 6 maart 2012

Atelier Veldwerk

INHOUDSOPGAVE

4	Inleiding		
	I		III
	Beknopte analyse		Staalkaarten Vechtpark
	van het gebied		inrichtingselementen
9	observaties, kwaliteiten	59	brug kano-passage
11	aansluitingen	61	brug Molengoot
15	architectuur	63	oversteek- en doorgangplaatsen
17	ondernemerschap	65	drijvende constructies
		67	drijvende steiger
	II	69	vaste steiger
	Staalkaarten Vechtpark	71	in-uitstapplaats kano's
	algemene principes	73	in-uitstapplaats zwemmers
21	uitgangspunten	75	harde waterkant
23	bouwtechnieken	77	trappen
	blokkendoos	79	kijkscherm
25	materiaalgebruik	81	parkbank
27	- staal	83	afvalbak
29	- schilderwerk	85	leuning- en relingwerk
31	- hout	87	veldhek
33	- kunststoffen	89	hekwerk, veekering
35	- beton	91	overstapje
37	- metselwerk	93	paaltjes
39	- breuksteen	95	route aanduiding, bewegwijzering
41	beplanting	97	informatiebord
		99	peilschalen
43	kleuren	101	verlichting
55	typografie	103	verharde paden
		105	colofon

INLEIDING

In de nota ‘VECHTPARK Hardenberg LANDELIJK/STEDELIJK/NATUURLIJK’ worden de ambities en mogelijkheden aangegeven die de her-ontwikkeling van de Vechtvallei met zich meebrengt, waaronder de nieuwe ruimtelijke relatie tussen Hardenberg en de Vecht. In de nota wordt gesteld dat deze op inhoudelijke wijze kan worden vormgegeven.

Atelier Veldwerk stelde voor om die inhoudelijke relatie binnen een sociaal en historisch (landschappelijk) referentiekader te plaatsen, ook op het niveau van de praktische en tastbare inrichting van het gebied. De reeks “Staalkaarten Vechtpark” vormt de praktische uitwerking van dit voorstel.

Naast een algemene analyse van het projectgebied zijn inrichtingselementen van heel verschillende aard opgenomen: van zitgelegenheid en bewegwijzering tot kano-steiger of kijkscherm. Steeds is getracht een koppeling te maken naar gebiedseigen materialen, kleuren, vormen en gebruiken, waarbij zowel historische als meer recente ontwikkelingen in de regio zijn bekeken. De staalkaarten kunnen zo het uitgangspunt worden voor een familie van inrichtingselementen die de identiteit kunnen versterken van het Vechtdal in het algemeen – en het Vechtpark in het bijzonder – met een bijzondere beeldlaag; soms heel praktisch, op andere momenten poëtisch, maar steeds geworteld in bestaande structuren en beeldelementen.

“Staalkaarten voor het Vechtpark”

Het eerste deel van deze bundel bevat de analyse van het landschap op basis van observaties in de omgeving rond Hardenberg. Deze is richtinggevend geweest voor de geformuleerde uitgangspunten en voor het opgenomen referentiemateriaal, dat op enkele uitzonderingen na bestaat uit materiaal dat door Atelier Veldwerk in de omgeving is geïnventariseerd. “Staalkaarten voor het Vechtpark” kan gelezen worden als een specifiek voor het Vechtpark ontwikkeld ‘ontwerpershandboek’. Het gaat nadrukkelijk niet om ontwerpen voor inrichtingselementen, maar om de grammaticale regels of de grondtoon van alle materialen, objecten en beplantingsvoorstellen die het projectgebied, een deel van de Vechtvallei, straks tot een park maken.

In het tweede deel worden de uitgangspunten toegelicht. De technieken worden kort behandeld door middel van een uiteenzetting van de gebruikte materialen, gevolgd door een toelichting voor het gebruik van kleuren en typografie in het park. Deze staalkaarten betreffen algemene principes.

Deel drie bevat staalkaarten van specifieke inrichtingselementen. Per element worden daarin de randvoorwaarden voor een ontwerp beschreven. De mogelijkheid van meervoudig gebruik is daarbij steeds impliciet aanwezig (een trap die ook zitgelegenheid is, een hek dat speelelement wordt in de vorm van een klimrek, etc.) We beschouwen die meervoudige functies als een belangrijke meerwaarde, ook omdat afzonderlijke speelobjecten daarmee overbodig worden. De inrichtingselementen – bruggen, banken, steigers, hekken en hagen enz. – bieden alle mogelijk aanleiding tot spel en (water)pret.

Het streven is om met de staalkaarten in de hand tot eenvoudige, heldere en samenhangende ontwerpen te kunnen komen met een herkenbaar en sterk eindbeeld. Mettertijd zullen zich opgaven voordoen die nieuwe inrichtingselementen betreffen, of modificaties van bestaande structuren en elementen. Mogelijk zijn voor dergelijke opgaven (nog) geen staalkaarten in deze bundel opgenomen, maar wanneer de ontwerper kennis neemt van de behandelde uitgangspunten en methode, kan zijn ontwerp op relevante wijze aansluiten bij de algemene vormgeving van het Vechtpark.

A wide-angle landscape photograph showing a person wading in a river. The person is wearing a light-colored shirt and dark pants, and is holding a long pole or stick. The river is surrounded by lush green reeds and tall grasses. In the background, there is a dense forest of trees under a bright, slightly hazy sky. The overall scene is peaceful and natural.

**BEKNOPTE ANALYSE
VAN HET GEBIED**

OBSERVATIES VAN KWALITEITEN IN DE REGIO

Ons onderzoek startte door in grote stappen het Vechtdal te doorkruisen, van Dalfsen, over Ommen en Hardenberg, tot aan de Duitse grens.

Met name tussen de stedelijke gebieden is de Vechtvallei van een zeldzame landschappelijke schoonheid. Door het feit dat de Vecht de kleinste van de ‘grote’ Nederlandse rivieren is, is het landschap als ‘kleinschalig’ te ervaren, met relatief korte vergezichten, vaak wisselende perspectieven en een groot aantal waterbouwkundige werken, sluisen, stuwen en vistrappen. De Vecht rijgt deze veelal interessante elementen aan een tot een ‘parelsnoer’.

Waar de rivier door het landschap stroomt is de beleving ervan sterk anders dan waar zij door stedelijke gebieden snijdt. Gaat de Vecht door landbouwgebieden of een min of meer natuurlijk landschap dan is zij relatief ontoegankelijk en biedt met name daar haar waarde aan in de vorm van zicht of vergezicht, soms van een indrukwekkende ‘natuurlijkheid’.

De waterbouwkundige werken bieden daarentegen de mogelijkheid om dicht bij de rivier te komen, daadwerkelijk tot aan het water. De stuwen en sluisen zijn zo tot recreatieve knooppunten geworden. Er heerst een heel andere dynamiek dan in de landschappelijke tracées; er wordt gevaren, gevestigd, gezwommen, kano’s worden overgezet. Wandelaars en fietsers gebruiken deze plekken als stopplaats. De stuw of sluis is tenslotte vaak ook brug, de plek waar men de rivier oversteekt en men er derhalve zicht op krijgt. Hoewel nooit als zodanig bedoeld, faciliteren deze elementen de ‘waterpret’.

Het voor Nederlandse begrippen bosrijke ‘lege’ landschap dat verder buiten de oevers van de Vecht te vinden is, kent een ongemeen uitgebreid, goed onderhouden en fijnmazig netwerk van fiets- en wandelpaden. Het bekende Pieterpad loopt door Hardenberg en volgt voor een deel de Vechtvallei. Landbouwarealen zijn relatief kleinschalig en landschappelijk goed geïntegreerd. Beter gezegd, landbouwgrond en landschap vallen voor een deel samen, zoals dat door de eeuwen heen het geval was). Door de ruilverkavelingsprojecten en de daarmee ingezette schaalvergroting vinden we in grote delen van Nederland veeleer harde overgangen tussen landbouwgronden en natuurlijke(r) landschappen.

●●● dwarsverbanden (stedelijke richtingen, verbindingslijnen)

— lengterichting (landschappelijke richtingen, zichtlijnen)
— blokkade uitzicht

VECHTPARK HARDENBERG

Relaties omgeving

De bereikbaarheid van de Vecht – de fysieke toegankelijkheid – is in Hardenberg zeer beperkt. Waar de rivier de stad letterlijk raakt is er weliswaar sprake van een kade en is ook de recent aangelegde haven een poging om gelegenheid te bieden op het water te stappen; bovendien maakt de promenade het sinds kort mogelijk de rivier dicht te naderen. Maar we spreken hier duidelijk over elementen die uitdrukking zijn van een specifiek stedelijke verhouding met het water: vanaf de vaste wal, met stadse schoenen aan, om op veilige afstand van het water te blijven, of hooguit om op een boot te stappen.

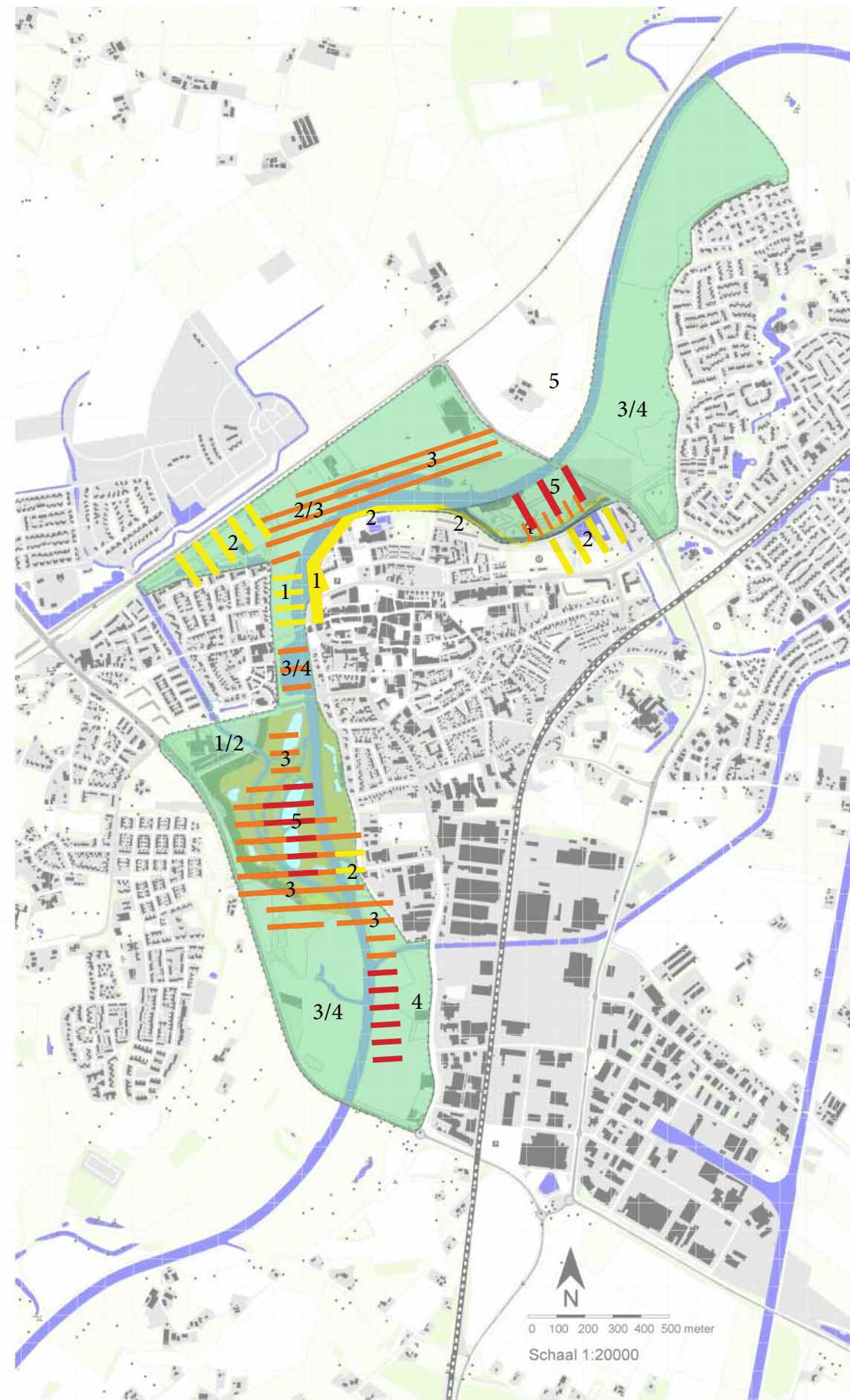
De oude infrastructuur in ons projectgebied bood nog minder kans om de rivier te bereiken. De wegen steken de rivier over, we troffen er geen paden langs of naar de rivier aan, noch stijgpunten aan bruggen. We vonden hooguit ongedefinieerde overgangen van straat naar uiterwaard. Ook dat is een reflectie van de verhouding tot de rivier; Hardenberg keerde de rug naar de Vecht.

Wij zien het als noodzaak binnen de huidige herwaardering van de rivier als landschappelijk element, als waterbuffer én als specifiek recreatiegebied, de verbindingen met de rivier te benadrukken en te bevorderen.

Hoewel het Vechtpark landschappelijke elementen heeft, kunnen deze nooit concurreren met het landschap direct buiten Hardenberg, stroomopwaarts noch stroomafwaarts. Tenslotte is de stad vanuit het park overal zichtbaar, aan beide zijden van de Vecht. Dat is als ontwerp-uitgangspunt bepalend. Naast de beleving van het landschap vanuit het park, is het van belang om het beeld vanuit de stad op het park sterk te maken. Daarvoor zijn de verbindingen haaks op de Vecht (de 'entrees' tot het park) de meest aangewezen elementen.

Het huidige 'park' is grotendeels stedelijk gebied, een stedelijke notie van natuur, en kan op zijn best het portaal voor het omliggende landschap worden. In gecomprimeerde vorm biedt het park dan een voorproefje van wat in het verder liggende landschap, buiten het park, in overvloed te vinden is (de vergezichten, de ongerepte natuur, de stilte, de leegte).

Het Vechtpark moet noodzakelijkerwijze op kunnen boksen tegen de vanuit het landschap gezien 'storende' stedelijke elementen. Ook in die zin vormt het park een overgang tussen stad en landschap – stedelijk, landelijk, natuurlijk. Waar in het omliggende landschap een teveel aan recreatieve dynamiek zoveel mogelijk vermeden moet worden, is die binnen het park juist aantrekkelijk: spetterende en spelevarende kinderen, snelle kano's, een viswedstrijd, de rondvaartboot, het schutten van de sluisen, het stromen, dalen en stijgen van het water; hoe sterker al die activiteiten beleefd en gezien worden, hoe beter het park zijn rol vervult. Dat maakt het belangrijk dat het park een duidelijke signatuur krijgt, mede door een familie van inrichtingselementen, waarbij de functionele kunstwerken (bruggen, sluisen, vistrap etc.) als markeringen én als verblijfplaatsen functioneren (meervoudige functies).

In het kader van aansluiting met de omgeving (ook ecologisch) lijkt het zinvol om het Vechtpark niet alleen te verbinden met de 'stenen' stad, maar tevens met de bestaande parken en (natuur-)gebieden die grenzen aan het projectgebied (park De Kruserbrink bij de Parkweg achter de Radewijkerbeek / het park Heemsermars bij 't Holt met het hertenkamp / de natuureducatieve moestuin bij de Koppel). Waarmee naast de ecologische ook recreatieve verbindingen gemaakt worden. Bovendien vindt er een vanzelfsprekende 'opname' van al bestaande functies plaats (denk aan speel/renpark, skatebaan, hertenkampje, etc.) die allen hun logische plek binnen het geheel behouden en waardoor er diversificatie plaatsvindt en veel verschillende gebruikers kunnen worden bediend. Er is zowel de trage luwte, het speels gekrioel of de sportieve snelheid mogelijk.

Zie kaartje linkerpagina.

De volgorde van de nummers is van drukte naar meer rust in kleur van geel (1), oranje naar rood(5)

Zones, zwaartepunten voor gebruiksfuncties

(bepalend voor de mate van inrichting op lokaties in het Vechtpark):

- 1- intensief recreatief gebruik, evenementen, stadsweide, haven
- 2- intensief recreatief gebruik, promenade, park, entree, spelende kinderen
- 3- recreatief medegebruik, kano, wandelen, picknicken
- 4- natuur, educatie, toegankelijk terrein
- 5- natuur, observatie, onbetreden laten, luwtes

ARCHITECTUUR

Wanneer er zich een architecturale opgave in het Vechtpark zou voordoen (plannen bijvoorbeeld voor de aanleg van een stadscamping, een multifunctioneel centrum, een folly, etc.) zou de meerwaarde van een sterke relatie tweeledig zijn. Een integrale beeldtaal koppelt de omgeving van het (park)landschap en de architectuur (het gebouw, de stad) aan elkaar.

De architectuur in de omgeving van Hardenberg is grofweg in drie groepen te verdelen:

- de stedelijke architectuur;
- de landelijke (rurale) architectuur;
- van de waterbouwkundige kunstwerken

De stedelijke architectuur, de stad Hardenberg, vormt het decor van het park. Zij is zeer sterk aanwezig, onontkoombaar en beeldbepalend voor de landschappelijke beleving van het Vechtpark. Bezien vanuit het park bestaat helderheid in het beeld van de stedelijke architectuur bij de gratie van het feit dat deze architectuur sterk begrensd is. Het gaat om harde, scherpe lijnen. De bruggen vormen maatstrepen, de wegen (dwarsverbindingen) lopen over het landschap heen. Bij de contouren van het park (dijk, de promenade, haven) is bebouwing bepaald door de functie van de waterkering. De stedelijkheid vormt de begrenzing, is kant, is kade. Die scherpte is fraai en moet rond het park streng worden gehandhaafd. Stedelijke architectuur, al keert de blik zich recent weer naar de rivier, dient zich op afstand te houden.

De rivier, de dynamiek, het feit ook dat het park een waterberging is, zijn bepalend voor alle inrichtingselement die zich erin bevinden. Architectuur die zich in het park bevindt, is opgewassen tegen het water, dat is de vereiste en de kwaliteit van de inrichting. De waterbouwkundige architectuur is daarom als referentie en inspiratie het meest vanzelfsprekend voor ontwerpen voor de inrichting binnen het park.

Delen van het park liggen buitendijks. Daar treft men bestaande bebouwing, veelal agrarische bedrijven. Deze functionele rurale architectuur uit de directe omgeving (boerderijen, schuren, etc.) kan concreet als voorbeeld dienen bij de inrichting van het park. Ook de manieren van inrichting van erven, tuinen, oprijlanen en de terreinbepalingen zijn zeer bruikbaar en kunnen beeldbepalend zijn. De boerenschuur is in zijn vorm een helder en prachtige ruimtelijke inrichting, die in het park een fraai element zou kunnen vormen.

Ondernemerschap

We stellen voor om het ondernemen binnen het projectgebied te stimuleren; bestaande agrarische bedrijven bij voorkeur niet te verplaatsen of te omzeilen, maar op te nemen en een duidelijke plaats te geven binnen het parkontwerp; ons grondbeginsel om bestaande kwaliteiten te benoemen en benutten kan ook hier direct ingezet worden. Met andere woorden: zowel in het landschappelijk plan, het ontwerp van het object als in het ontwerp van de functie kan dit gegeven integraal opgenomen worden. Uiteraard is daarbij nauwe samenwerking met de betreffende ondernemers noodzakelijk.

Eén van de bedrijven die ons vrolijk stemde is het aardappelteeltbedrijf van de familie Plas. De aardappelrassen die daar worden ontwikkeld zouden, wanneer deze (nog sterker) verbonden worden aan het Vechtpark, een prachtige versterking zijn van de identiteit van de plek.

STAALKAARTEN
VOOR HET VECHTPARK

CONSTRUCTIE
MATERIAALGEBRUIK
METHODE EN PRINCIPE

UITGANGSPUNTEN VOOR ONTWERPEN

- aansluiting zoeken bij bestaande beeldlagen, geen nieuwe beeldlaag toevoegen;
- constructie, materiaal en kleurgebruik in overeenstemming met / aansluiting op bestaande structuren;
- coherente elementen, waar mogelijk met meerdere functies;
- het Vechtpark is daadwerkelijk een park, geen 'wilde natuur': (hoewel er binnen het park 'natuurlijke' onderdelen te vinden zijn);
- de driedigtheid: landelijk, stedelijk, natuurlijk betekent niet afzonderlijke ontwerpen per eenheid, maar accenten per onderdeel.

CONSTRUCTIES EN (BOUW)TECHNIEK

De Vechtpark “blokkendoos”:

Het streven is om het beeld van de inrichting van het Vechtpark evenwichtig en herkenbaar te maken.

Men kan de inrichtingselementen beschouwen als onderdelen uit een collectie. Er ontstaat met de tijd een verzameling.

Voor het ontwerpen van (nieuwe) inrichtingsvormen kan worden geput uit een reeks basisvormen (‘een blokkendoos’) en gereedschappen.

Daarin zijn bruikbare elementaire vormen, principes (verhoudingen en ordeningen) en het materiaalgebruik voor een belangrijk deel bepaald.

Het resultaat moet leiden tot herkenbare elementen. De wandelaar die via een overstap zijn weg vervolgt, een hek, bank of vuilbak passeert, zal deze elementen herkennen als behorend bij het Vechtpark. Als dat voor alle losse en vaste onderdelen zou gelden dan is er sprake van een familie van inrichtingselementen. De ontwerpen zijn weinig nadrukkelijk, vinden hun oorsprong in de omgeving en zijn verwant wat vorm en materiaalgebruik betreft.

Zaak is ook elementen die van ‘buitenaf’ het park binnenkomen op te nemen in het raamwerk van het park, waarvoor in sommige gevallen voorbereidingen getroffen kunnen worden. Zo is het te voorzien dat verschillende partijen in de loop der jaren informatie van heel diverse aard willen aanbrengen. Wandelroutes, recreatieve, educatieve of informatie op het gebied van veiligheid. Dit was reeds aan de orde en heeft geleid tot een kakafonie aan informatiedragers).

Zo’n voorziening zou kunnen bestaan uit een rij vaste palen met lege panelen (vormtaal afgeleid van de blokkendoos) waar heel verschillende informatieborden op kunnen worden bevestigd. Door clustering of concentratie van dit soortgelijke elementen wordt voorkomen dat her en der inrichtingselementen in het park worden geplaatst. Plaatsing, onderhoud en beheer worden daarmee eenvoudiger en goedkoper.

In de inleiding is al gewezen op het belang van geïntegreerd ontwerp (samenvoegen van functies). Inrichtingselementen worden als het maar even kan ontworpen met in het achterhoofd een dubbele of een meervoudige functie: een keerwand kan ook zitgelegenheid zijn, een aanlegsteiger ook duikplank of visstek. In het park is bij bestaande elementen met gebruikmaking van onderdelen uit de blokkendoos een verblijfsfunctie te stimuleren. Te denken is aan opstellingen bij bouwwerken of taluds, die het mogelijk maken de inrichting te benutten als klein (openlucht) theater, etc.

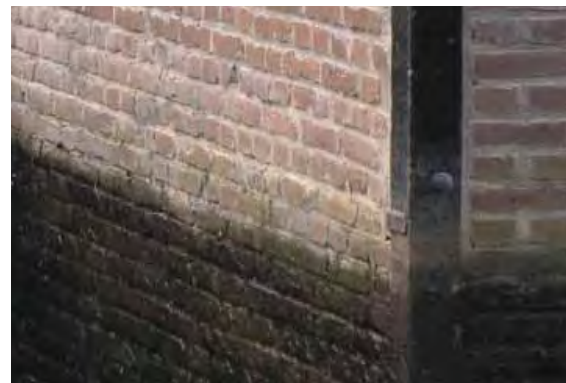
Materiaalgebruik.

In het Vechtpark worden zo min mogelijk verschillende materialen door elkaar heen gebruikt. Bovendien is het materiaalgebruik discreet. Hoewel we hebben vastgesteld dat de elementen een parkachtige karakter moeten hebben, moet een al te nadrukkelijke 'présence' vermeden worden om niet die belangrijke schakelfunctie te verliezen, tussen stad en landschap. De kwaliteit van de elementen is echter zeer hoog wat duurzaamheid, detaillering en afwerking betreft.

Gebruik basismaterialen in het kort:

- beton voor massa. Voor fundamenteen en constructies die onderwater kunnen staan.
  - staal voor raamwerk. Als opbouw, voor reling- en hekwerk, en beslag.
  - hout voor (opper)vlakken. Planken als onderdeel voor het maken van een dek of een wand. Houten delen worden gebruikt daar waar deze (wind)droog blijven.
- Uitzonderingen: houten meerpalen, en bescherming voor stootranden.

MATERIAALGEBRUIK: STAAL

In ontwerpen voor het Vechtpark zal staal worden gebruikt voor de uitvoering van alle relingen en het merendeel van de hekwerken (veldhek, veerooster, etc.) en beslag (Schanieren, hengen, bevestigingsmaterialen, ect.). Staal wordt ook gebruikt bij dragende elementen in constructies, overspanning, draagbalken van bruggen etc.

Verbinding en constructie:

Laswerk en bevestiging van onderdelen met bouten. - scherpe kanten zo goed mogelijk afronden - lasplekken en laspitten wegslijpen - de constructie(s) zodanig construeren dat zo min mogelijk vocht en vuil op onderdelen kan achterblijven.

Eventuele behandelingsmethode (schilderen)

Als afwerking van (onbehandeld) staal kan voor de volgende afwerking worden gekozen:

1. Grote metaalconstructies, bij een industrieel proces.
Stralen volgens de gewenste norm. Afwerken met een epoxy high solide systeem in kleur (zie staalkaart voor RAL kleur). Totale laagdikte ca. 250 a 300 mu.
2. Kleinere constructies, kleinschalig ambachtelijk proces.
Indien mogelijk het staal termisch laten verzinken. -Wanneer het te gebruiken staal niet wordt voorzien van een thermische verzinklaag dan kan met een eenvoudig verfsysteem worden volstaan, te weten: Ontroesten en ontvetten. Metaal-hechtprimer aanbrengen, 1 à 2 maal overgronden, aflakken met hoog- of eglansverf. Alle genoemde producten op alkydharsbasis. -Wanneer het staal wel wordt voorzien van een thermisch verzinklaag wordt gekozen voor een Polyurethaan systeem als afwerking. De zinklaag ontvetten en eventuele zinkoxyde verwijderen. Gronden met epoxyprimer afwerken met een of twee lagen polyurethaanverf. Ook wanneer dit systeem in de fabriek wordt aangebracht is de sterkte en de duurzaamheid zeer goed.

Groot voordeel ten opzichte van een poedercoat systeem is dat bijwerken na transport en ook het latere onderhoud handmatig goed uitvoerbaar is. Ook kan met dit systeem elke gewenste afwerkkleur worden gekozen (bij poedercoating is dat beperkt). Poedercoating is weliswaar (wanneer goed aangebracht) duurzaam, maar tegelijk kwetsbaar bij transport en bij montage (bij bevestigingsbouten). Het handmatige onderhoud is bij poedercoating zeer lastig. In het Vechtpark geen optie.

Onbehandeld

In de omgeving zijn voorbeelden van fraaie combinatie's waarbij de staanders van het termisch verzinkt relingwerk ongeschilderd zijn gelaten, en bijvoorbeeld de liggende delen wel zijn behandeld.

MATERIAALGEBRUIK: HOUT

In ontwerpen voor het Vechtpark wordt voor de liggende delen hout gebruikt, zoals voor het dek van een steiger. Oppervlakten die onderlopen bij hoogwater worden gemaakt van beton; in alle andere gevallen wordt hout gebruikt.

Verder wordt hout gebruikt voor: stootranden, mogelijk voor zitvlakken en rugleuningen, dukdalfen.

Benutten lokale houtsoorten, indien mogelijk geleverd uit omgeving. Europees eiken (zwaar), Robinia TPAC certificaat (FSC/PEFC)

lelijk

lelijk

MATERIAALGEBRUIK: KUNSTSTOFFEN

In ontwerpen voor het Vechtpark zullen kunststoffen slechts gebruikt worden voor de uitvoering van elementen die niet vast aan het landschap verankerd zijn of ermee samenvallen en bovendien alleen in die gevallen dat er geen redelijk alternatief is.

In de omgeving wordt plastic op dit moment o.a gebruikt voor:

- ballijnen, vlotters
- als vervanging van houtwerk/planken
- naamborden, bewegwijzering

In de omgeving van het Vechtpark wordt kunststof gebruikt als vervanging voor hout voor bijvoorbeeld steigers. Op basis van de ontwerpproblemen –natuurlijkheid, eerlijkheid, robuustheid – de dingen zijn wat ze zijn – is het het gebruik van kunststof als vervanging van hout geen optie.

MATERIAALGEBRUIK: BETON

De onderdelen in het park die met regelmaat onder water lopen, worden in beton uitgevoerd.

Beton zal worden gebruikt voor de uitvoering van de zware onderdelen van constructies die blijvend, muurvast en onderhoudsvrij van aard moeten zijn. Daarnaast wordt beton toegepast voor alle (onder)delen die voortdurend of met grote regelmaat onder water komen te staan. De andere onderdelen, bijvoorbeeld een houten (zit)vlak op een beton constructie, kunnen variëren van zeer tijdelijke toepassingen (seizoensgebonden, vergankelijk) tot een bouwelement met een vervangingstermijn van bijvoorbeeld 20 jaar. Ieder geïntegreerd onderdeel kan een zelfstandig onderhoudsprotocol behoeven.

De kolommen van de bestaande bruggen maken dat de wegen die dwars door het park lopen verhoogd liggen. Dat scheidt een kenmerkend beeld, de doorgaande wegen zijn bouwelementen die óp het landschap staan, los van de grond blijven. Het park en de rivier lopen er letterlijk onderdoor. Dit kenmerk kan worden geoptimaliseerd: in de nieuwe ontwerpen moeten onderdoorgangen in de (betonnen) fundamenteën sterker worden ontworpen. Door het creëren van vrije (onder)doorgang wordt de obstructie in fysieke zin weggenomen. In de betonnen constructies (funderingen) kunnen entrees/toegangen naar het park worden opgenomen (bijvoorbeeld: stijpunten ter weerszijde van brughoofden).

Samenstelling beton

Om tot het juiste betonrecept te komen (bestaande uit een bindmiddel (cement) en granulaat (zand en grind), vulstoffen en eventueel een toeslag) zullen proeven moeten worden gemaakt (Expertise betoncentrale Twente/Hardenberg). De daaruit volgende samenstelling en toepassingsmethode zal een latere bijlage voor de staalkaarten worden. (Doel van de proeven is om een beton te maken dat kwalitatief goed is en de eigenschap heeft van het vroegere beton dat werd gebruikt. Het nieuwe beton is over het algemeen erg glad. Het oudere beton heeft als eigenschap dat het een grover oppervlak heeft en daardoor fraaiër erodeert en sneller bemost.

Naast de samenstelling van het beton (Vechtpark recept) is uiteraard de manier van toepassing van belang. Zo kan door nabewerking de huid van de vorm nog worden verruwd, bijvoorbeeld door met water uit te wassen, en/of te bezemen.

MATERIAALGEBRUIK: BAKSTEEN METSELWERK

In ontwerpen voor het Vechtpark wordt metselwerk gebruikt voor de uitvoering van keerwanden en muren. Bij de bouw van de nieuwe sluis bij de Koppel zal metselwerk worden toegepast. Om de juiste uitstraling te verkrijgen is het zaak om de keuze van de steensoort, metselverband, specie en voegwerk nauwkeurig te bepalen waarbij het metselwerk van waterbouwkundige werken in het Vechtdal richtinggevend zijn.

NB: gebruik van standaard stenen/metselwerk geeft een uitstraling van utiliteitsbouw met een stedelijk karakter. Dat is voor waterbouwkundige werken in het Vechtpark ongewenst.

Grauacke,
oeververharding bij
promenade Vechtpark

Ibbenbüren,
breuksteen/split

MATERIAALGEBRUIK: BREUKSTEEN

Waterdoorlatende halfverharding.

In het Vechtpark is Grauacke breuksteen (Grauacke, Duitsland) gebruikt voor oeververharding (langs de promenade). Ibbenbüren breuksteen (Osnabruck, Duitsland) is reeds gebruikt voor stapsteen aan het pad in de Radewijkerbeek.

Grauacke en/of Ibbenbüren breuksteen met een kleinere fractie kunnen tevens als grindvervanger voor de paden in het Vechtpark worden gebruikt in een “natuurlijke” omgeving, of als oeverversterking. Sterkteklasse: (laag) is afhankelijk van mate van belasting, bij voetpaden is een lage klasse voldoende. Materiaal conform milieunormen.

Concreet onderzocht moet worden of materiaal van de oeververharding dat op bepaalde plaatsen van de Vecht is of wordt verwijderd, te hergebruiken in het Vechtpark. (Deze verwijdering is het resultaat van het beleid het natuurlijke proces, de ‘vrije’ loop van de Vecht, weer mogelijk te maken,

Ibbenbüren breuksteen is een min of meer ronde, licht grijze zandsteen.
Grootte 100/200 mm

Opmerking:

De Bentheimer kalksteen die in dit gebied van oudsher veel is gebruikt (vervoer van de steen vanuit Duitsland liep vroeger over de Overijsselse Vecht) kan omwille van milieuregels tegenwoordig niet meer worden gebruikt. De steen wordt slechts sporadisch toegepast bij restauratie van historische monumenten. Gebruik van de Bentheimer steen voor het Vechtpark is dus geen optie. In heel Overijssel, en ook in de Gemeente Hardenberg wordt tegenwoordig vaak de Ibbenbüren Kalksteen gebruikt.

BEPLANTING

Zoals we gezien hebben is een belangrijk uitgangspunt voor alle inrichtingselementen de vanzelfsprekende worteling in bestaande structuren en beeldelementen. We beschouwen de beplanting in die zin ook als een inrichtingselement; de (infrastructuur en indeling van het park kan voor een belangrijk deel gedefinieerd worden door middel van beplanting, maar ook het gebruik van de verschillende onderdelen, de begeleiding van paden, (vee)keringen kunnen met bomen, struiken of andersoortige beplantingen bepaald worden.

Het niet-aanbrengen van nieuwe beeldlagen heeft als logische consequentie het zo veel mogelijk bevorderen van spontane vegetatie op al die plaatsen waar geen specifieke functies gedefinieerd dienen te worden. Maar waar bijvoorbeeld afrasteringen nodig zijn (in verband met veiligheid, beschutting of het keren van grote grazers valt te denken aan het gebruik van hagen, al of niet in combinatie met gaas of draad. Deze hagen zullen dan zoveel mogelijk uit inheems (bij voorkeur autochtoon) plantgoed moeten bestaan. Ook het markeren van overgangen en bijzondere locaties zou door middel van beplantingen kunnen gebeuren. Entrees (poorten), oeververbindingen, kruisingen van paden zouden aangegeven kunnen worden door specifieke struiken, bosjes of individuele exemplaren.

In ons onderzoek stoten we op een uitgave uit 1783 met landschapsbeschrijvingen en wandelingen met als vertrekpunt Heemse, direct aansluitend bij ons projectgebied. Het gaat om de dichtbundel “Heemse, Hof-Bosch- en Veldzang” van de vrouwelijke dichter Clara Feyoena van Raesfelt-van Sytzama. Dit volstrekt unieke document biedt een heel gedetailleerd beeld van het gecultiveerde (tuin, akker, weide) zowel als het natuurlijke landschap (bos, veld, vechtdal). Samen met onze eigen observaties in de steek heeft dit geleid tot een beknopte plantenlijst die richting kan geven bij eerder genoemde toepassingen, naast de bevordering van spontane (en daarmee sowieso gebiedseigen) vegetatie.

Overigens valt een concreet beplantingsplan buiten het kader van deze reeks, maar de staalkaart Beplanting zou gezien kunnen worden als een nadrukkelijke aanzet tot uitwerking of ontwerp van algemene beplantingsrichtlijnen voor het gehele Vechtpark. Met het vinden van de 18e eeuwse publicatie zagen we mogelijkheden niet alleen botanisch aan te sluiten bij de geschiedenis van het gebied, maar ook cultureel (via de literatuur, de poëzie). Waarmee we tevens een pleidooi houden om het ‘verhaal van het Vechtpark’ ook in boekvorm te gaan verspreiden.

braam

braam

bosbes

beukenootje

vlier

vlier

kamperfoelie

meidoorn

Voorlopige soortenlijst:

Berk	<i>Betula pendula</i>
Beuk	<i>Fagus sylvatica</i>
Bosbes	<i>Vaccinium myrtillus</i>
Braam	<i>Rubus fruticosus</i>
Eik	<i>Quercus robur</i>
Es	<i>Fraxinus excelsior</i>
Hazelaar	<i>Corylus avellana</i>
Hulst	<i>Ilex aquifolium</i>
Iep	<i>Ulmus minor</i>
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>
Kamperfoelie	<i>Lonicera periclymenum</i>
Klimop	<i>Hedera helix</i>
Lijsterbes	<i>Sorbus aucuparia</i>
Meidoorn	<i>Crataegus monogyna</i>
Populier	<i>Populus (diverse spcs)</i>
Sleedoorn	<i>Prunus spinosa</i>
Vlier	<i>Sambucus nigra</i>
Wilg	<i>Salix (diverse spcs)</i>

Al bovengenoemde soorten komen voor in Clara Feyoena's beschrijvingen en zijn bovendien door ons waargenomen in de streek. Niet alle genoemde soorten zullen wat (bodem)omstandigheden geschikt zijn voor toepassing in het park. Nader onderzoek en aanvulling is noodzakelijk.

KLEURGEBRUIK

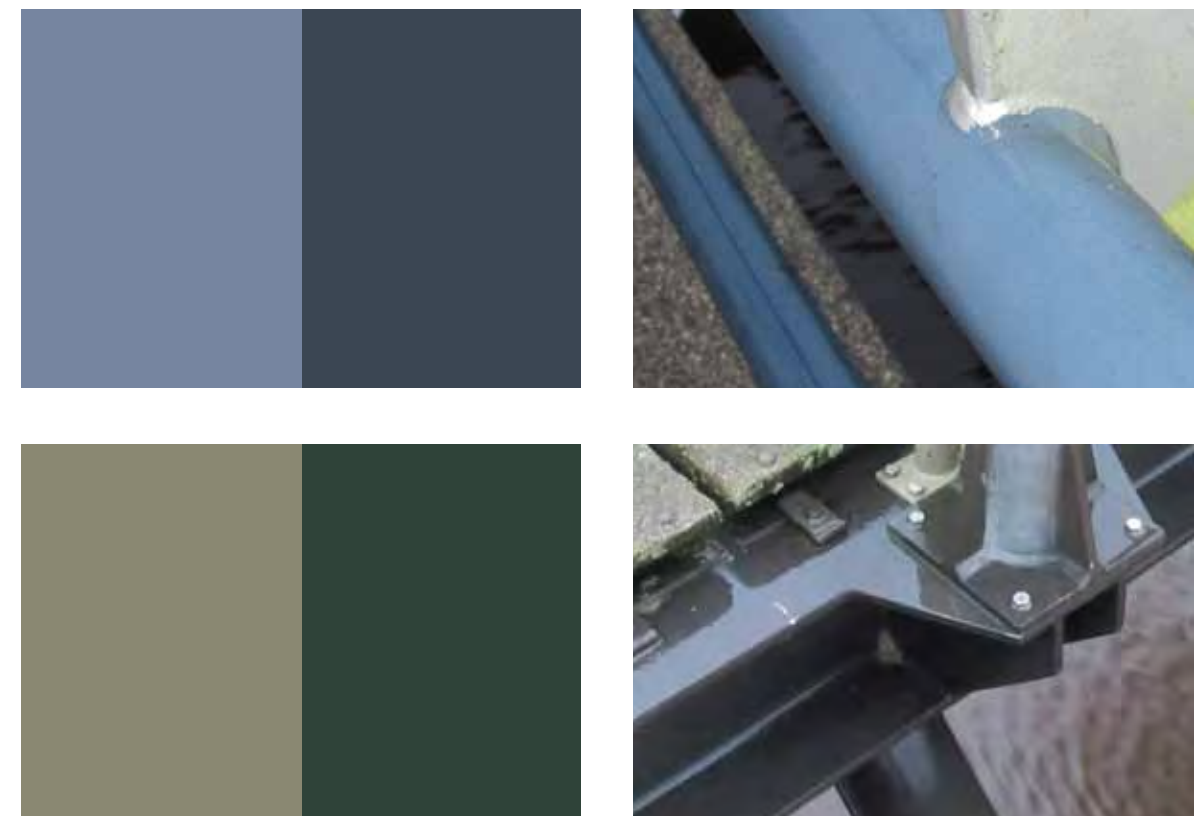
Kleurenpalet voor het Vechtpark

We streven ernaar om in het Vechtpark een afgewogen en herkenbaar kleurbeeld te creëren. Met dat doel is een samenhangend en relatief kleurenpalet samengesteld.

Zaak is om zo min mogelijk kleuren toe te passen en de natuurlijke kleuren van het materiaal intact te laten. De materiaalkeuze is dan ook in dat opzicht belangrijk. Hout heeft een eigen teint, bakstenen hebben een kleur die is bepaald door de kleur van de klei, etc.

Daar waar lakken nodig zijn ter bescherming en het vergroten van de levensduur van het materiaal wordt gebruik gemaakt van het kleurenpalet.

Met name staal zal worden behandeld.
zie voor behandeling blz 27 Staalkaart-staal

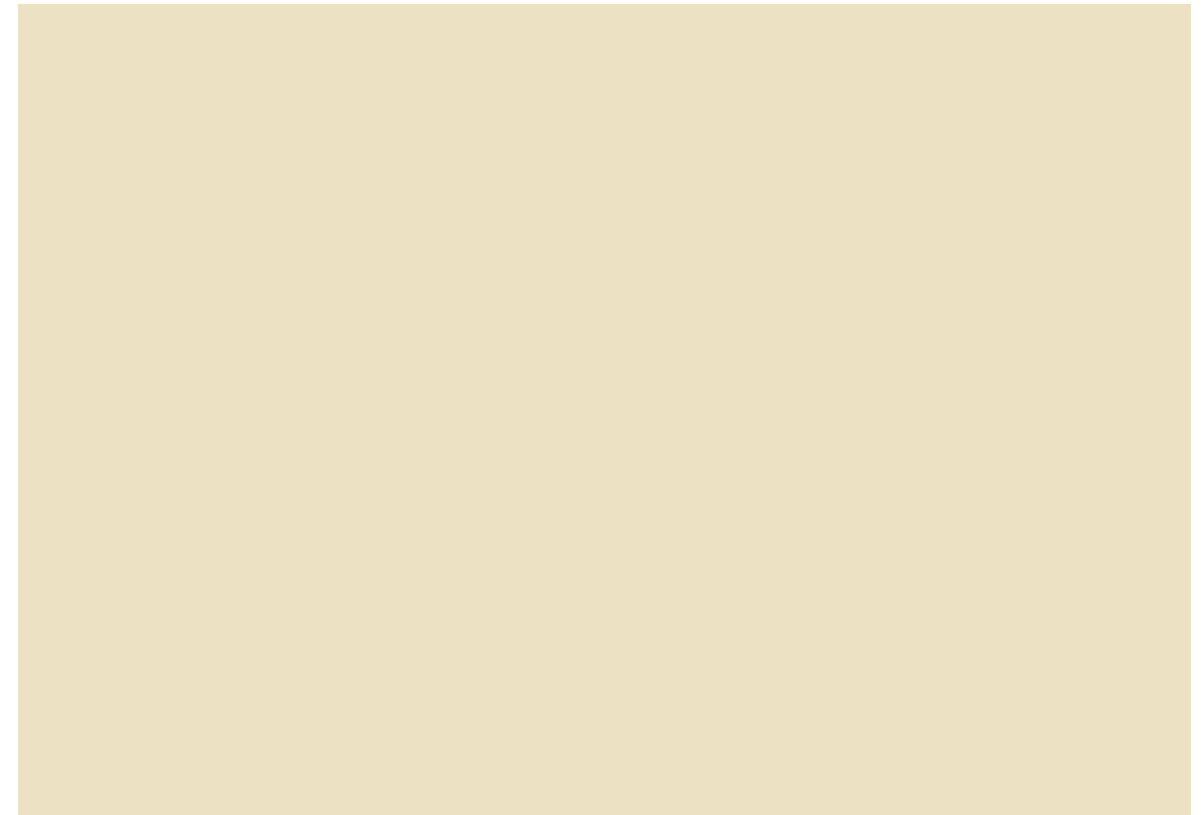

teerleur

RAL 9005 (gitzwart)

Gebruikt voor kleinere onderdelen, beslag.

karperkleur
kalksteenkleur (Bentheimer) /ijzeroer

Gebruikt bij bouwwerken, voor relingwerk indien deze kort en 'transparant' is, alle relingwerk op bruggen uitvoeren in kleuren grijsblauw-duif (*zie blz 53*), ter bescherming van objecten, kisten, machines, tekens, belettering, objecten, beslag.

Bepaald bij benadering, proef is nodig:
RAL 1015 (licht ivoorkleurig) /RAL 1002 (amarillo/zandgeel)

**libele rood (bloedrode heide libel)
oxide roestkleur**

Gebruiken voor signaalfunctie, ook in typografisch beeld, contrasterend met groen (landschap).

Overweging: kunststoffen in deze kleur uitvoeren.

Bepaald bij benadering, proef is nodig:
RAL 2002 (vermiljoen)

waterkleur/brugkleur
(grijsblauw)

Gebruikt bij kunstwerken, leggers, balken, constructie.
Mogelijk een duifblauw als steunkleur.

Opmerking: De waterschappen passen voor het schilderwerk van (stalen) onderdelen van de kunstwerken een eigen kleurstelling toe, ook in het Vechtpark deze kleuren toepassen.

Bepaald bij benadering, precieze afstemming met waterschap is nodig:
RAL 5008 (grijsblauw)
RAL 5014 (duifblauw) als steunkleur

TYPOGRAFIE

Voor veel bezoekers van het Vechtpark zal de eerste kennismaking met het park via typografie plaatsvinden: een folder bij de plaatselijke VVV, het informatiebord bij de toegang tot het park of de aanduiding op een routebord.

Binnen een stedelijke context is het vanzelfsprekend dat straatnaamborden niet alleen een zelfde karakter hebben, maar volstrekt identiek zijn waar het materiaalgebruik en typografie betreft. Dat bevordert de 'vindbaarheid' en leesbaarheid, een vereiste voor een vlotte oriëntatie en tevens identiteitsversterkend.

In het landelijk gebied zijn er veel verschillende partijen die informatie willen overdragen maar tegelijkertijd herkenbaar willen blijven. Dat leidt tot desoriënterende communicatie. De bestaande situatie in en rond de Vechtvallei spreekt voor zich.

Wij stellen dan ook voor dat er van het Vechtpark een voorbeeldfunctie uit moet gaan. Het verbinden van de identiteit van park en regio zou in typografische zin het startpunt kunnen vinden in het Vechtpark, omdat we daar op een relatief schone lei kunnen beginnen.

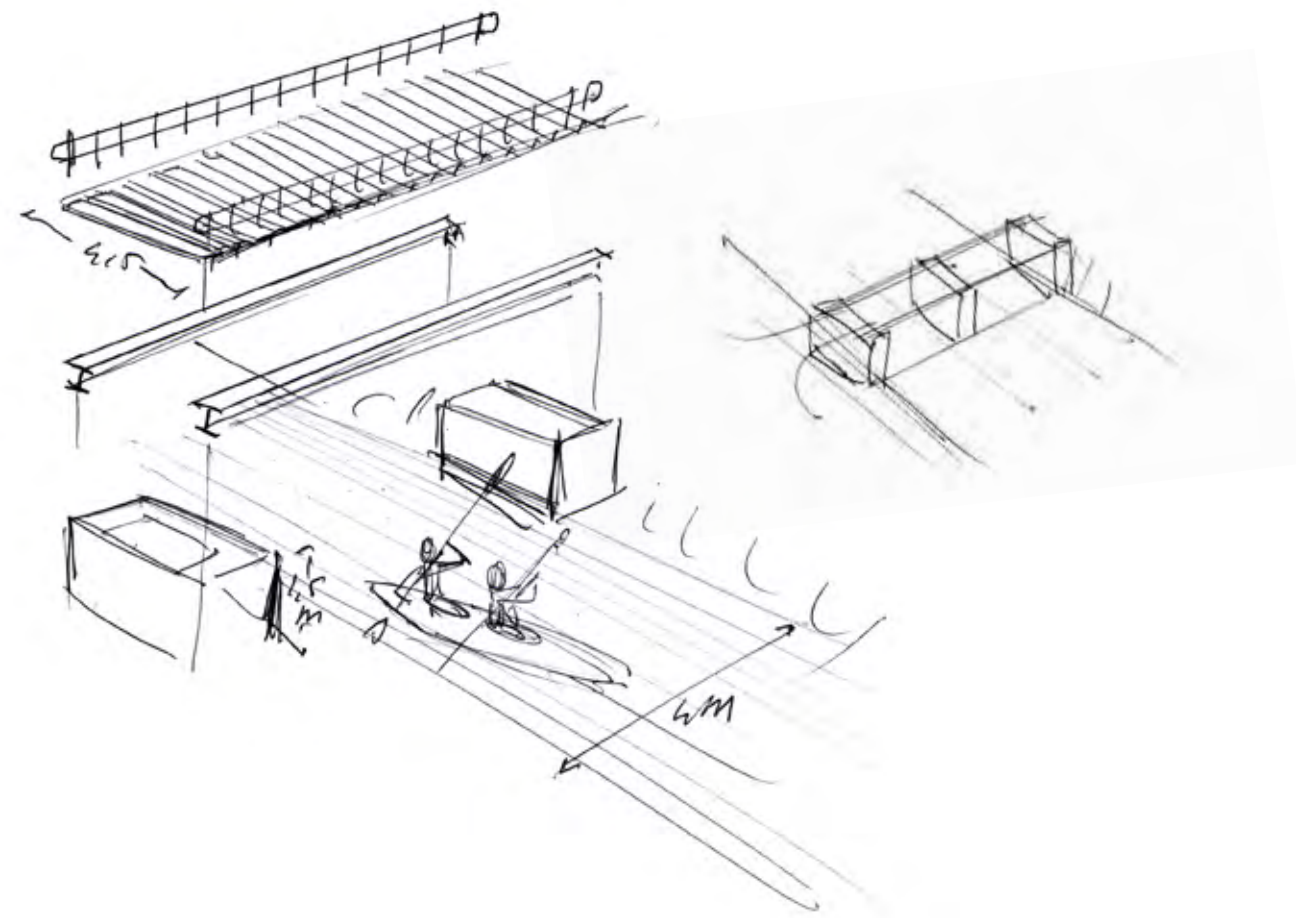
Om tot een coherente, discrete en heldere vormgeving van bewegwijzering (routing) en informatievoorziening te komen (Vechtpark 'huisstijl') zou een welomschreven opdracht gegeven moeten worden aan een grafisch ontwerper. Het ontwerp zou alle typografische informatie moeten omvatten binnen het park: de informatiepanelen tot en met de topografische aanduidingen en de noodzakelijke definiëring van functies als 'kano-overdraagplaats', 'vissluis', etc. Een dergelijke integrale aanpak zou het Vechtpark op eenvoudige wijze onmiddellijk een heel sterk karakter geven. Op de wat langere termijn kunnen veel kosten bespaard worden omdat teksten zoveel mogelijk geïntegreerd in de objecten zullen zijn en er dus zo min mogelijk losse, kwetsbare bordjes nodig zijn. Waar losse borden noodzakelijk blijven, wordt gekozen voor een duurzame fysieke drager en typografie voor alle aanduidingen, met inachtneming van de ontwerpuitgangspunten.

**STAALKAARTEN
VOOR HET VECHTPARK
INRICHTINGSELEMENTEN**

VOETGANGERS- FIETSBRUG KANO-PASSAGE

Beschrijving:

De brug over de kano-passage vindt zijn voorbeeld in bruggen in de omgeving van de sluizen en vistrappen in de Overijsselse Vecht. Maten: Lengte 7 m. (overspanning excl. landhoofden inclusief deel oever)

Breedte 4,5 m. Doorvaartruimte 1,5 m. hoog x 4 m. breed

Constructie:

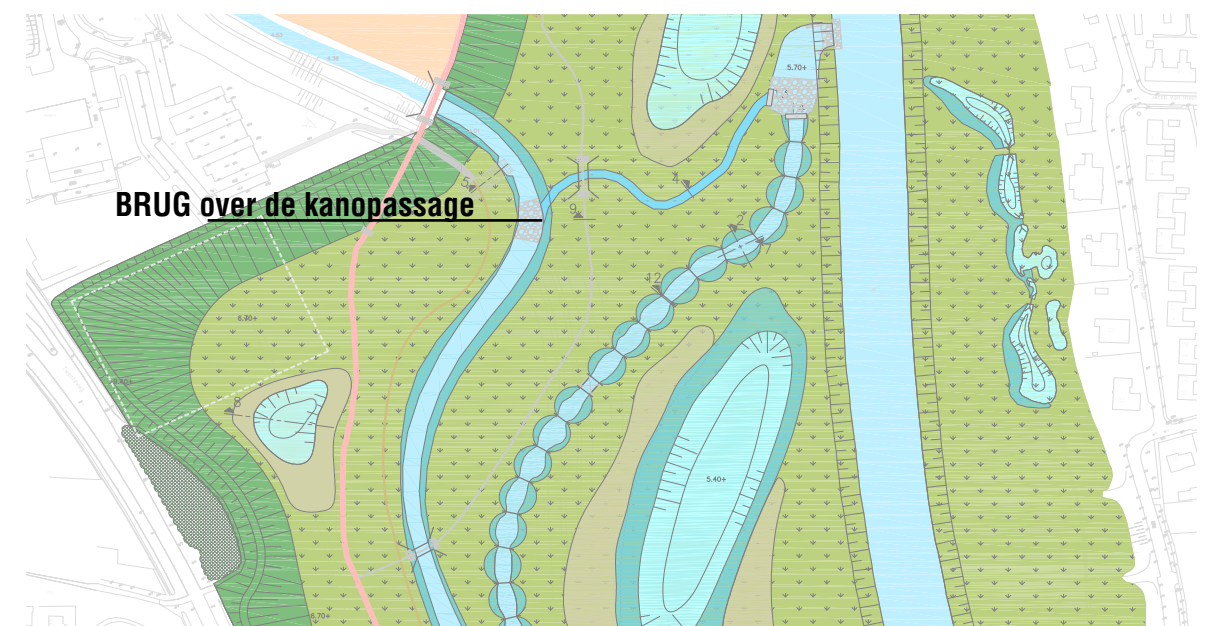
Fundering, landhoofd beton (80 jaar)

Overspanning - staal (20 jaar)

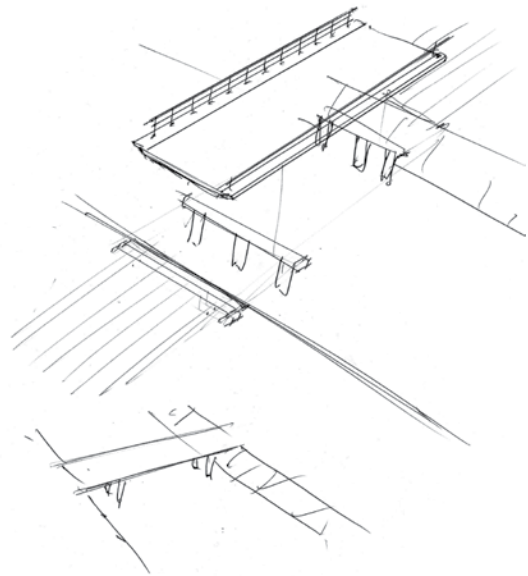
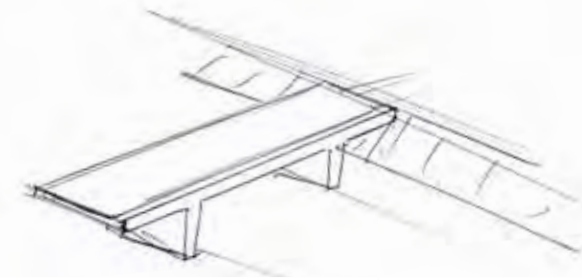
Leuning/hekwerk - staal, 1 m. hoog

Brugdek - hout, antisliplaag

De brughoofden vormen een wand aan de kade. Er is geen voetgangersdoorgang onder de brug. Geen verdere paalfundering. Het brugdek is horizontaal (niet gebogen) en van hout. Het stalen relingwerk (zie staalkaart blz 85) is evenals de rest van de brug sober in uitvoering (functioneel), en geschilderd in een Vechtparkkleur (zie blz 29 en 45). Eventuele verlichtingsmasten zijn geïntegreerd in het relingwerk.

VOETGANGERS- FIETSBRUG MOLENGOOT

Beschrijving:

De brug over de Molengoot vindt zijn voorbeeld in de bruggen over de vaarten in de regio. Veel van deze eenvoudige bruggen kennen een elementaire schoonheid. De versie van dit type brug die voor de Molengoot is in de basisvorm licht en elegant. De overspanning is uit een stuk (beton). De overspanning is relatief groot.

Ondanks de verschillen in maat en materiaalgebruik zijn de bruggen over de kano-passage en de Molengoot familie van elkaar.

Maten:

Lengte 12,5 m. overspanning excl. landhoofden incl. deel oever
Breedte 3 m. Doorvaarruimte 1,5 m. hoog x 2,5 m. breed

Constructie:

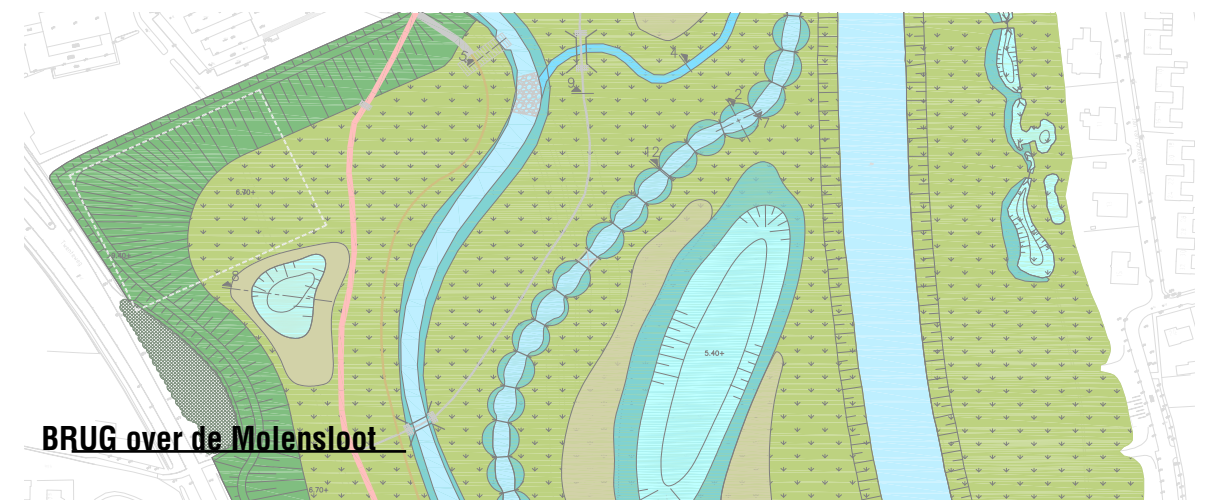
Fundering, paalfundering - beton (80 jaar)

Overspanning - beton (pve zegt nu staal (20 jaar) !! ?)

Brugdek - uit één stuk (beton); een andere mogelijkheid is om het brugdek in hout uit te voeren en zo dat de houten delen tussen de twee betonnen leggers zijn aangebracht (zie schets). Een type dat we in de omgeving niet hebben aangetroffen maar dat wel in Nederland in buitengebieden is toegepast (zie afbeelding).

Leuning - staal, 1 m. hoog. (zie staalkaart blz85). Geschilderd in een Vechtparkkleur (zie blz 29 en 45).

Een overweging is om als modificatie voor het park de brug uit te voeren met slechts een leuning aan één zijde. Dit zijn zaken voor een verder ontwerp.

BRUG over de Molensloot

OVERSTEEK- EN DOORGANGSPLAATSEN

Beschrijving:

Plaatsen die drassig kunnen zijn of deels onder water staan kunnen betreden worden door een pad van stapstenen.

Steigers/plateau's die in het water liggen kunnen ook worden benaderd door een pad met stapstenen. Mogelijk dat dit pad soms ook onder water komt te staan.

In de Radewijkerbeek is een overgang gemaakt met stapstenen van Ibbenbüren breuksteen (zie bovenste afbeeldingen linkerpagina) Dit is in een natuurlijker omgeving fraai. Verder het park kunnen ook betonnen elementen (platen, blokken) gebruikt worden, in zones voor 'intensief recreatief gebruik', bij stedelijke contouren en bruggen.

Materiaal:

Beton elementen of breukstenen.

DRIJVENDE CONSTRUCTIES (PONTON)

Beschrijving:

Drijvend pad in het water

Constructie en materiaalgebruik:

Drijvers, stalen constructie

Houten dek

Meerpalen (om te fixeren)

Kleurgebruik:

Materiaalkleur, voor staal zie (Vechtpark kleurenpalet blz 45).

Suggestie:

Om een doorgaande route (wandellus) te creëren in het Vechtpark is te overwegen om tussen de Europabrug en de sluis bij de Koppel langs de oostelijke oever een drijvend wandelpad aan te leggen (avontuurlijke/natuurlijk 'promenade').

DRIJVENDE STEIGER

Beschrijving:

Aanlegsteiger voor kano's.

Zie in- en uitstapplaats blz 71.

Dit element is ook te benutten als vrij speelelement, vlot, op de rivier.
Ponton voor zwemmers. Mogelijk uitgevoerd met een zwemmerstrapje.

De drijvende steiger is te betreden via:

- een aansluiting op een vaste steiger (zoals bij de kano-steiger)
- een evenzo drijvende aansluiting te maken naar de oever
- een loopplank
- draaibare lichte brug
- stapstenen
- een kabelbaan
- een bootje, of door te zwemmen

Constructie en materiaalgebruik:

Drijvers, stalen constructie

Houten dek

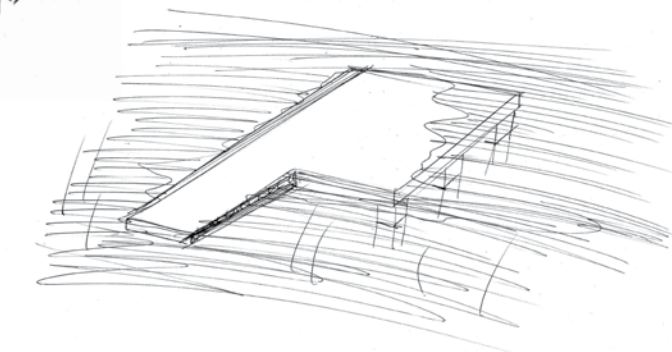
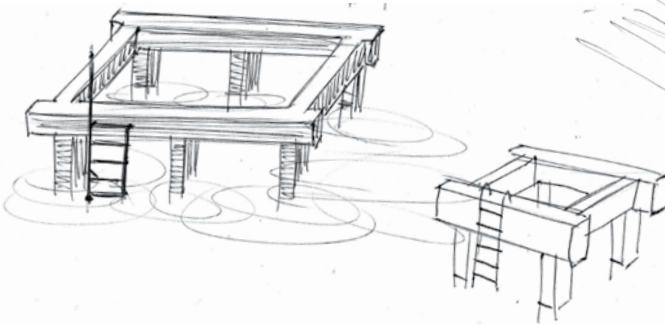
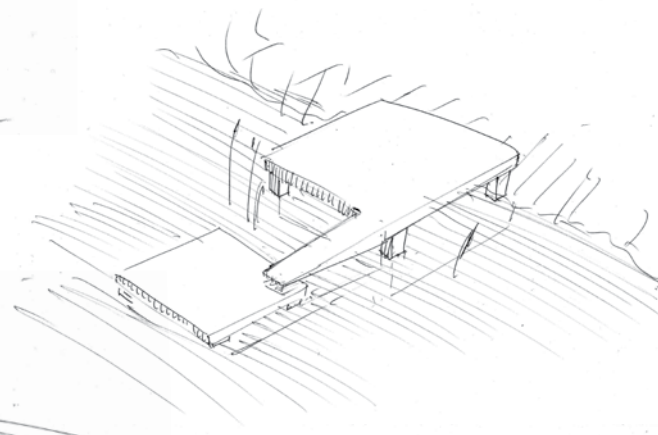
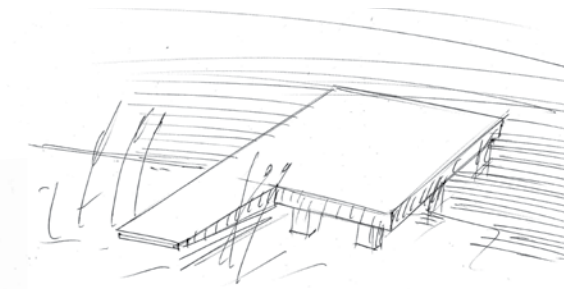
Meerpalen om de drijvende steiger te fixeren

Geen relingen.

Kleurgebruik:

Materiaalkleur.

VASTE STEIGER

Beschrijving:

Steiger op fundament (van beton).

Onder andere te benutten als vissteiger (in het riet).

Wanneer er een steigerdek nodig is dat zich laag bij het wateroppervlak bevindt (kano in-uitstap) wordt een koppeling gemaakt tussen de drijvende steiger met de vaste steiger. Het gedeelte dat is uitgevoerd als drijvende steiger zal droog blijven bij hoge waterstand. De combinatie vormt een geheel.

Alle delen van de steiger die onder water staan worden uitgevoerd in beton. Ook de onderdelen die regelmatig door een stijging in het waterpeil onder water komen, worden uitgevoerd in beton.

Constructie en materiaalgebruik:

Beton en mogelijk hout.

Staal wordt alleen gebruikt voor bevestigings-elementen.

De fundering met betonnen palen en betonnen kespren.

Het dek wordt, indien het regelmatig onder water zal komen, uitgevoerd in beton, in andere gevallen wordt het dek uitgevoerd in hout.

Geen relingen.

Kleurgebruik:

Materiaalkleur.

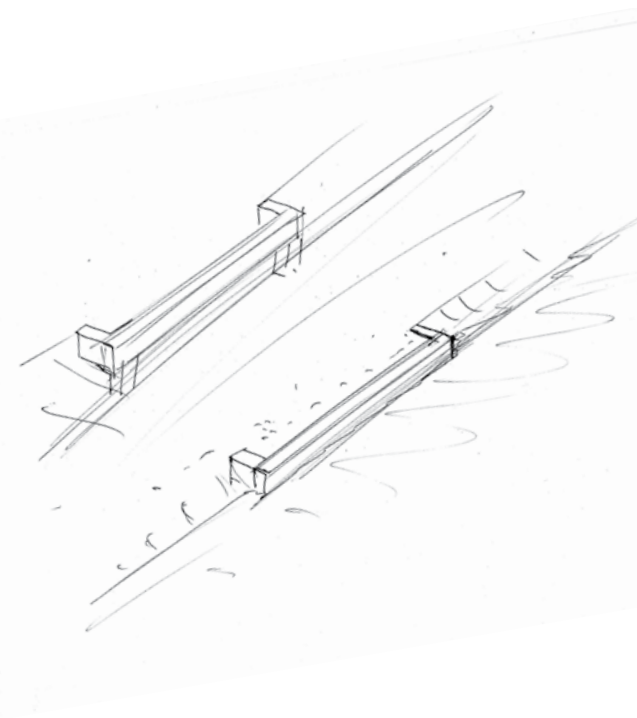
Loop-brugdekken en steigers

Soort: inlands of anders Europees eiken, Robinia, mogelijk Azobé, of gelijkwaardig

Plankdikte: minimaal 3,5 cm

Kwaliteitseisen: toepassingscategorie 2 / Duurzaamheidsklasse: 1-2

IN- UITSTAPPLAATS: KANO

Beschrijving:

Kano's kunnen in en uit het water bij :

- een oever, al dan niet voorzien van een stootrand
- een kanosteiger

De kano-steiger is, wanneer deze zich op een plaats bevindt waar het waterpeil kan verschillen, een drijvende steiger.

Deze is vastgelegd aan een vaste steiger (met opstap) of aan dukdalven (met een looppad naar de steiger toe).

Constructie en materiaalgebruik:

Beton en hout.

Staal wordt alleen gebruikt voor bevestigingselementen of als onderdeel om te zorgen voor een drijvende constructie. Zie steigers, blz 67.

Alle delen waartegen de kano kan stoten zijn met hout bekleed (mogelijk ook de stootrand aan de oever bekleden met een houten rand).

Bij taluds de in- en uitstapplaats voor kano's combineren met een trap, die mogelijk tot verder in het water doorloopt. Diverse niveau's/treden.

Geen relingen.

Kleurgebruik:

Materiaalkleur.

IN- UITSTAPPLAATS: ZWEMMER

Beschrijving:

Kleine geïntegreerde elementen (stijpunten, trappen, etc.) in en aan andere constructies. Het aanbrengen van grip, modificaties die opstap/houvast bieden, beklimbaar maken. Aanmeerpalen worden toegankelijk gemaakt om van af te kunnen duiken. Trappen aan kades om in en uit te klimmen.

Plekken creëren om te verblijven, toegang naar de rivier. Zachte oevers: strandje/gras, veldje. Harde oevers, treden.

Constructie en materiaalgebruik:

Geïntegreerd in architectuur/object, trapjes (laddertrap van rv staal) bij kunstwerken.

Kleurgebruik:

Materiaalkleur.

HARDE WATERKANT

Beschrijving:

Stapsgewijs.

Langs de waterkant. In de stedelijke zone kunnen trappen naar de rivier worden gebouwd, tot in het water. Zo kan een bijzondere toegang (met name vanuit stedelijke zijde) naar de rivier worden gecreëerd.

Mogelijke aparte ontwerp opgave, kunstwerk.

TRAPPEN

Beschrijving:

In de omgeving liggen in het landschap langs de rivier en in de uiterwaarden betonnen trappen. Waar een stijgpunt naar de rivier nodig of wenselijk is, worden in het Vechtpark dergelijke trappen aangelegd.

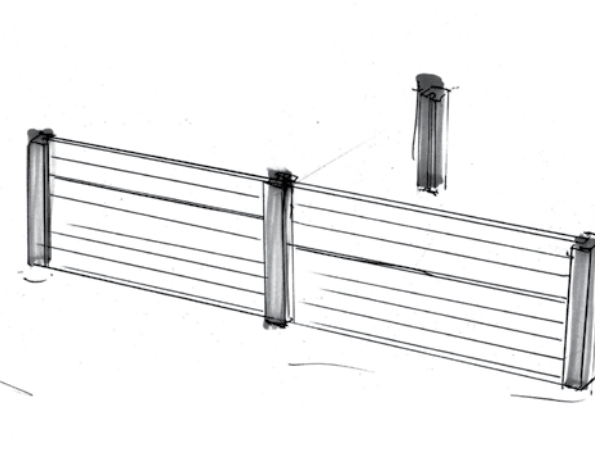
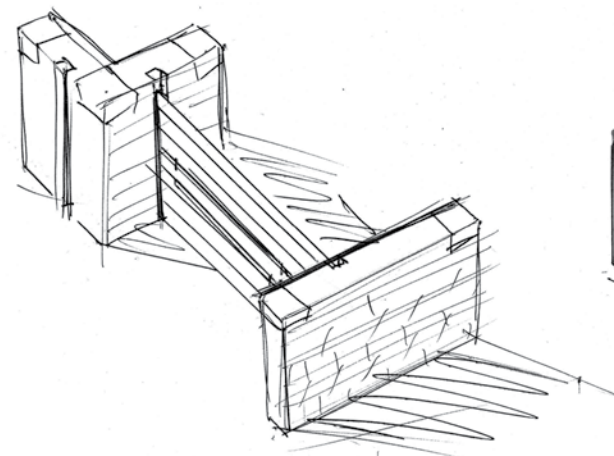
Constructie en materiaalgebruik:

Beton, zie staalkaart blz 35.

Kleurgebruik:

Materiaalkleur.

KIJKSCHERM

Beschrijving:

Een wand schernt het zicht op de bewegingen van mensen voor de vogels in het veld af, zodat men de vogels kan observeren zonder verstoring.

De constructie is robuust, en kan 1,5 m. waterstijging en drijfvuil weerstaan.

Bestand tegen windbelasting. Levensduur minimaal 20 jaar.

Zitgelegenheid in constructie geïntegreerd.

Constructie en materiaalgebruik:

Beton (voor het constructieve element), hout (voor de wand, het vlak), en mogelijk staal (niet zichtbaar in de constructie en/of voor beslag).

Het scherm staat op een fundament, een betonnen lijst die enkele centimeters boven de grond uitsteekt (plattegrond van een huis of kamer). Op dit 'raamwerk' zijn staanders geplaatst, verticalen, waar planken ingeschoven worden, zo dat er een wand wordt gevormd.

Als voorbeeld kan het systeem dienen om water te keren, in een uitsparing (sleuven) van een constructie worden houten planken/balken geschoven. Zo ontstaat een keerwand tegen het water. Dit systeem is te zien bij doorgang door dijklichamen, aan de straten bij kades in stedelijk gebieden. Bij sluizen in de nabije omgeving wordt het benut om de sluisdeuren tijdelijk te vervangen (onderhoud/schade). In het metselwerk zijn aan weerszijde twee sleuven uitgespaard. De balken liggen opgeslagen in de nabijheid van de sluis (onder een afdak).

Wanneer de constructie voor het kijkscherm op meerdere plaatsen van sleuven is voorzien (in een raamwerk), is de indeling van de wanden aan te passen.

In de winter worden de planken mogelijk verwijderd.

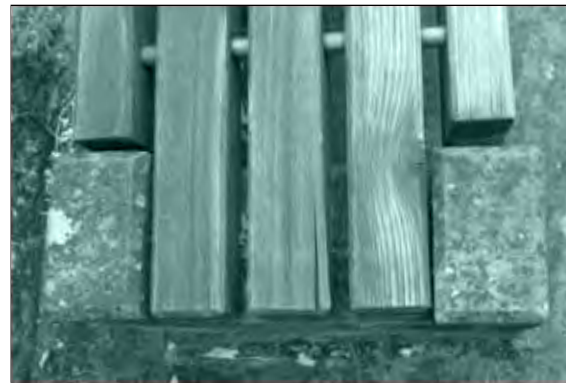
Door middel van een afstandhouder (pennen en blokjes) ontstaat onderling verband (stevigheid) tussen de planken in de wand; op gewenste plaatsen worden kijkspleten voorzien.

Houtsoort: inlands of anders Europees eiken, Robinia, of gelijkwaardig.

Plankdikte: 5 cm. Kwaliteitseisen: toepassingscategorie 2 / Sterkteklasse: D50 / Duurzaamheidsklasse: 1

Kijkscherm monding oude Radewijkerbeek: Zie ontwerptekening (bijlage)

PARKBANK

Beschrijving:

Ontwerp en uitvoering van vrijstaande banken in het park worden gemaakt volgens het principe van de 'blokkendoos'.

Alle losstaande inrichtingselementen in het Vechtpark worden samengesteld uit een basisontwerp van eenvoudig bouwelementen, blokken, planken.

Zie staalkaart blz 23

N.B. Zitgelegenheid wordt waar mogelijk geïntegreerd in andere inrichtingselementen en bouwwerken. Mogelijkheden doen zich met name voor bij bouwwerken en hellingen/taluds waar uitzicht is op het park en de rivier.

Constructie en materiaalgebruik:

Beton (of steen) en hout voor zitvlak en mogelijk rugvlak.

Houtsoort: inlands of anders Europees eiken, Robinia, of gelijkwaardig

Plankdikte: minimaal 4,5 cm

Kwaliteitseisen: toepassingscategorie 2 /Duurzaamheidsklasse: 1-2

Kleurgebruik:

Materiaalkleur.

AFVALBAK

Beschrijving:

Ontwerp en uitvoering afvalbakken in het park volgens het bouwprincipe van de blokkendoos. Ook hier geldt weer dat elementen samen te voegen zijn. In het geval van een ontwerp van een vuilbak als kastje kan op het bovenvlak bijvoorbeeld een routeaanduiding zijn aangebracht (als bij de oude ANWB- paddestoel)

Net als bij de banken gebruik maken van de vormtaal uit een nog op te stellen basisontwerp van eenvoudige bouwelementen, blokken. Een modulair systeem.

Losse inrichtingselementen als afvalbakken, banken, informatieborden zo min mogelijk her en der uitstrooien door het park.

Wat betreft de plaatsing van vuilnisbakken, deze aan de randen van het park houden, bij op- en afgangen, goed bereikbaar voor vuilophaaldienst.

Echter niet verstoppen, duidelijk zichtbaar houden.

Geen bakken midden in het veld, en her en der lukraak in het park langs de paden.

Constructie en materiaalgebruik:

beton kastje, met uitneembare binnen-emmer van metaal.

Prototype nodig voor afstemming ontwerp met beheersdienst gemeente Hardenberg/Vechtpark.

Kleurgebruik:

Materiaalkleur.

LEUNINGEN EN RELINGWERK

Beschrijving:

Al het relingwerk in het Vechtpark wordt op dezelfde herkenbare wijze uitgevoerd. Voorbeelden zijn de hekwerken op bruggen en bij de sluizen in de omgeving. Een eenvoudig maar kenmerkend relingwerk, met een heldere vlakverdeling.

Kenmerken, Twee soorten:

1 Geconstrueerd uit strip-rondbuis, geheel van staal

(te gebruiken bij zijkanten, hekwerk heeft een voor en achterzijde).

Staaners, een platte dikke strip, loopt naar boven taps toe, bovenzijde van de staander is in vorm afgerond of afgeschuind. De staaners zijn met een bevestigingsplaat (met vier boorgaten) aan het object bevestigd. Bevestiging recht op het oppervlak, of aan de zijkant van de rand, afhankelijk van object en beschikbare ruimte.

Drie horizontale liggers bestaande uit ronde buizen. Deze zijn in de staander verzonken (laswerk). De uiteinden van de liggers zijn recht afgezaagd, de opening van de buis is afgedicht (een gelast rond plaatje). Soms wordt het uiteinde van de bovenste ligger iets naar beneden gebogen en zijn de twee onderste iets korter.

2 geconstrueerd uit enkel rondbuis.

(te gebruiken bijvoorbeeld bij trappen, waar aan weerszijde van het relingwerk wordt gelopen, heeft nml geen voor- en achterzijde).

Staaners van dikke rondbuis. De staaners zijn met een bevestigingsplaat (met vier boorgaten) aan het object bevestigd, altijd loodrecht op het oppervlak.

Twee liggers van identieke ronde buis worden tussen de staaners gelast. Nergens steken delen uit, de constructie is plat, maar kan in zijn geheel (bovenaanzicht) worden geknikt om de lijn van het object te volgen waarop het is gemonteerd.

De uiteinden van de ligger worden rond naar elkaar toegebogen en vormen een lus. De vorm van de lus varieert bij de voorbeelden in de omgeving Hardenberg, van een perfecte halve cirkel tot een afgeronde rechthoek, of anders.

Constructie en materiaalgebruik:

Staal, gelast, thermisch verzinkt, Bevestiging met bouten
Schilderwerk zie blz 29

Kleurgebruik:

Type 1: Vechtparkkleur 'brugblauw'

Type 2: Vechtparkkleur 'karperkleur/oerijzer'

Zie blz 49 en 53.

VELDHEK

Beschrijving:

In de omgeving van Hardenberg treft men naast zeer kenmerkende houten veldhekken ook oude stalen hekken. Deze zijn meestal samengesteld uit stripstaal en hoeklijnen gebogen en geklonken (niet gelast).

Voor hekken in het Vechtpark vormen deze bijna uit het landschap verdwenen stalen veldhekken (immers vervangen door standaard gegalvaniseerde landhekken) het voorbeeld. Hekken in het park zullen steeds op maat gemaakt moeten worden. Hekken zullen onderling verschillen, maar in de basis zal de vormgeving overeenkomen.

Constructie en materiaalgebruik:

Geklonken.

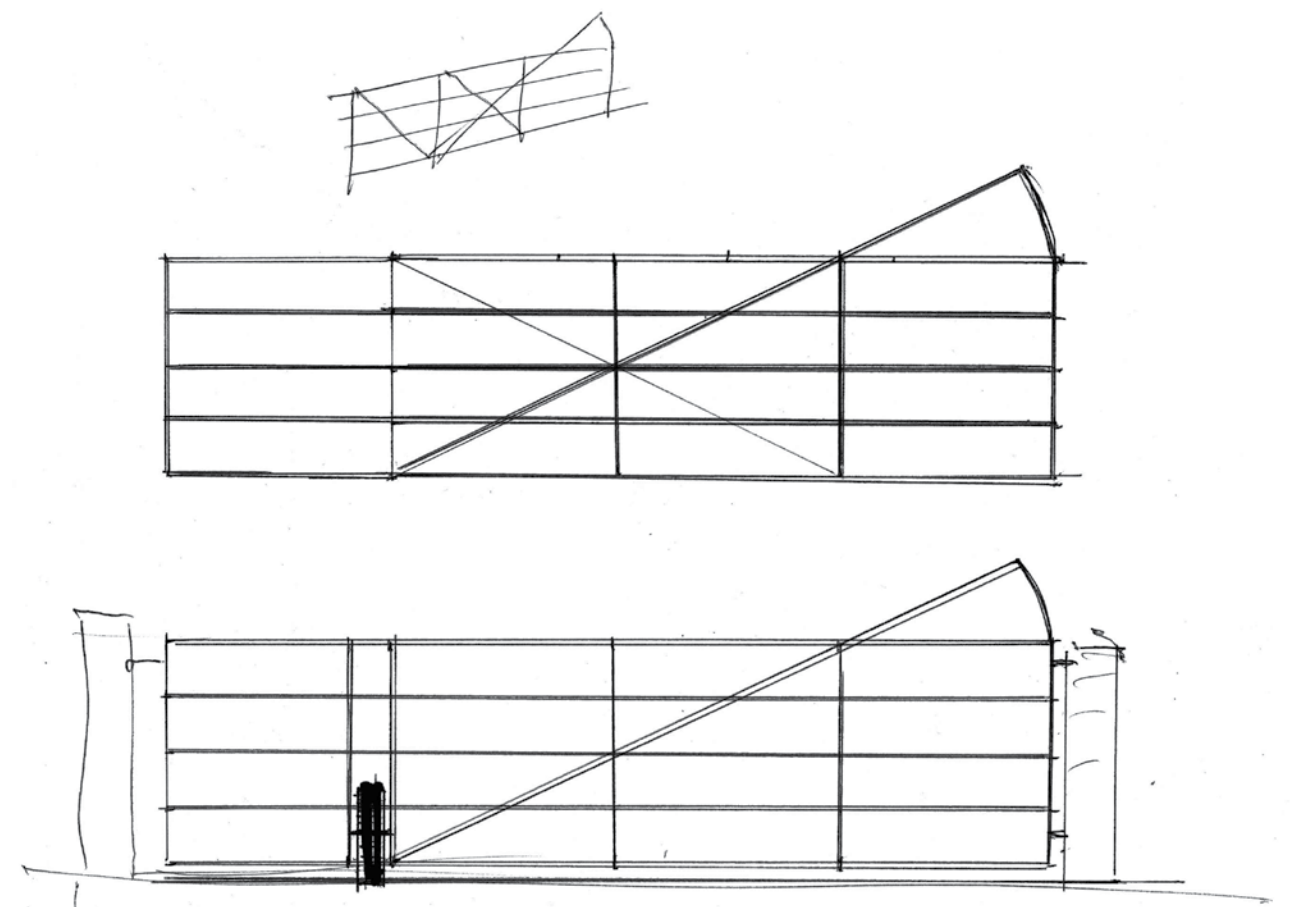
Staal thermisch verzinkt en geschilderd, zie staalkaart blz 27

Twee eikenhouten balken als hoekpalen.

Kleurgebruik:

Materiaalkleur mogelijk onbehandeld staal.

Zie anders kleurenpalet Vechtpark blz 43.

HEKWERK, VEEKERING

Beschrijving:

In het Vechtpark zijn zo min mogelijk obstructies: weinig tot geen afscheidingen en hekwerken. Voor de nodige veekering wordt gezocht naar natuurlijke oplossingen. water als scheiding, gebruik van struweel, etc.

Ontwerp en uitvoering veeroosters in het park volgens het bouwprincipe van de blokkendoos, blz 23. Heldere samenstelling van elementen, betonbak, met fraai stalen rooster.

Zie ook
palen en paaltjes blz 93
veldhekken blz 91

OVERSTAPJE

Beschrijving:

Ontwerp en uitvoering losse elementen als overstapjes over een hekwerk in het park worden gemaakt volgens het bouwprincipe van de blokkendoos (zie blz 23).

Daar waar een doorgang gewenst is, kan een overstap (staptrede) worden geplaatst.

Constructie en materiaalgebruik:

Betonnen kolom.

Mogelijk een hogere houten paal er naast voor houvast bij het overstappen (eventueel isolatiemateriaal in geval van schrikdraad).

Kleurgebruik:

Materiaalkleur.

PALEN EN PAALTJES

Beschrijving:

Beton of steen, markeringspaal, en/of behorend bij fundament.
Hout, markeringspaaltjes in het veld (kastanjuhouten paaltjes).

Functie, plaatsing en situering:

- op rij, veldmarkering en/of begrenzing. Lijnen en patronen.
- solitair, als markeringspunt, opstap, drager voor een boodschap (zoals bij grenspaal)
- als fixatie, om zaken aan vast te kunnen leggen, spannen.
- mogelijk gebruiken als gebiedskader park/omheining

Materiaalgebruik:

Houten paaltjes.

Als markering in het veld en mogelijk als paaltjes voor een veekerend hek.

Soort: kastanje (*Castanea*), mogelijk robinia (*Robinia*) of eiken (*Quercus*)

Diameter 10/12cm. Kwaliteitseisen: toepassingscategorie 2 / Duurzaamheidsklasse: 1-2

Meerpalen / dukdalven.

Palen in het water, als remmingwerk (bescherming kunstwerken etc), om aan te merken en als constructie met loopplank. Kopsen kanten afgezet met zink.

Soort: azobé (*Lopira alata*) of gelijkwaardig. Maat: meerpalen van minimaal 35 x 35 cm.

Kwaliteitseisen: toepassingscategorie / Sterkteklasse: D60 / Duurzaamheidsklasse: 1 (zoet water)

Kleurgebruik:

Materiaalkleur.

Opmerking: Expertise waterschap!

BEWEGWIJZERING, AANDUIDINGEN ETC.

Streven is hier een samenhangend geheel te creëren, en te komen tot een geïntegreerde oplossing. Samenhangend. Aanduidingen zo mogelijk aanbrengen of opnemen op bestaande objecten

Anders, de aanduidingen aanbrengen op speciaal voor het Vechtpark ontworpen draager. Een paal waar verschillende borden op kunnen worden gemonteerd, herkenbaar in de inrichtingstaal van het Vechtpark. Ontworpen volgens het bouwprincipe van de blokkendoos. Dit systeem is gelijk als behandeld op de volgende staalkaart: informatieborden.

Borden samengebracht/geclusterd in een logisch verband op vaste plaatsen in het park. Liefs aan de randen. Kruispunten, entrees.

Zie ook typografie blz 55.

Huidige situatie (2011)-rommelig beeld

INFORMATIEBORDEN

De wildgroei aan borden en informatiepanelen in het Vechtpark willen we indammen. Dit is heel praktisch te bereiken (verbieden is geen optie) door alle nu losstaande objecten als informatieborden en routeaanwijzingen samen te voegen. Ze staan nu vaak op lokaties her en der in een willekeurig verband, kriskras door elkaar. Daarbij wordt voor vrijwel iedere afzonderlijk object andere materialen en systemen gebruikt. Onsamenhangend.

Het lijkt onmogelijk om de hoeveelheid en diversiteit van verschillende tekens te beperken. Daarom is het van belang om juist de plaatsing van al die verschillende informatieborden en aanduidingen te gaan structureren.

Daartoe kan een strak grid uitkomst bieden.

Een 'moederbord' (of een rechte rij met betonnen palen, mogelijk daarom paar horizontalen lijnen van houten planken) waarop de diverse panelen kunnen worden aangebracht (en mettertijd tijd weer worden vervangen, gewijzigd, etc.).

Ontwerp en uitvoering van het 'moederbord' wordt gemaakt volgens het bouwprincipe van de blokkendoos, zie blz 23.

Het karakter van dit inrichtingselement appeleert aan andere inrichtingselementen, denk aan een relatie in materiaal en vorm met het ontwerp voor een kijkscherm.

Er zal een evenwichtig (en als Vechtpark herkenbaar) beeld moeten ontstaan, zodat de inrichting in staat is andersoortige elementen en beelden op te nemen, zonder aangestast te raken. Een weerbaar geheel.

PEILSCHALEN

Vechtpark-peilschaal

Alle peilschalen in het Vechtpark Hardenberg worden uitgevoerd naar een speciaal voor het park ontworpen peilschaalontwerp. Dit is naar de traditie in vorm en materiaal van peilschalen zoals gebruikt in de regio. Er zijn verbluffende mooie en verschillende voorbeelden.

De Vechtpark-peilschaal is een 'object of desire'. Een herkenbaar element voor het gebied. Zacht en gedetailleerd, verfijnd (marketing).

Inhoudelijk is de stijging van het waterniveau van de rivier in het park het levende en unieke element, karakteristiek voor het park. Dat gegeven (waterberging, de rivier door het park) maakt het Vechtpark anders dan de meeste andere (stads)parken. De peilschaal is daarvan een illustratief element.

Constructie en materiaalgebruik:

Metaal geëmailleerd

of geïntegreerd in bestaand object (ingegoten in het beton, etc.).

slordig, huidige situatie

VERLICHTING

Voor de verlichting in het Vechtpark dient nader onderzoek plaats te vinden. In samenwerking met de Gemeente moet een verlichtingsplan worden opgesteld. De huidige (standaard) verlichting met verlichtingspalen is niet goed. Er staat reeds een janboel aan masten, die de ruimte in het park verstoort (zie eerste afbeelding op de linker pagina).

Onderzocht moet worden of er geen innovatieve methodes zijn om verlichting in het park toe te passen. Door bijvoorbeeld de verlichtingsbronnen laag bij de grond te houden, te dimmen, de intensiteit en kleur te laten variëren. Interactieve verlichtingssystemen. Kattenogen met led-verlichting?

Er zijn systemen waarbij de lichtbron laag bij de grond is geplaatst waar toch een goede lichtopbrengst en lichtverspreiding is zonder dat deze lichtvervuiling in de omgeving veroorzaken.

Als eerste dient bepaald te worden waar wel en waar geen verlichting in het park nodig is.

Bij kunstwerken, sluizen en bruggen, worden verlichtingspalen geplaatst zoals te doen gebruikelijk is (vaak in relingwerk geïntegreerd, bij voorkeur). Ook aan de randen van het park, bij stedelijke opgang, kunnen verlichtingspalen worden geplaatst.

In het park moet de verlichting minimaal zijn, alleen daar waar nodig.

Bij het fietspad. Aan de randen.

Een enkele lichtmast uitgezonderd, als landschappelijk element in het park, op een plaats die ook 's avonds bijzonder is als verblijfsplek. Solitair, mooi beeld.

Voorwaarden waarmee rekening moet worden gehouden bij het komen tot de keuze voor verlichting in het park:

- de verlichting in het park moet terughoudend zijn
  - de verlichting bij de entree aan de rand kan daarentegen sterk zijn
  - de verlichtingsobjecten in het park zijn overdag niet nadrukkelijk aanwezig
- Zo min mogelijk inrichting!
- het patroon van de verlichting moet een meerwaarde vormen. Visueel fraai.

PADEN - VERHARDING

Beschrijving:

In het park wordt onderscheid gemaakt tussen fiets- en wandelpaden.

Het materiaal en de profilering van de paden brengt tot uitdrukking voor welke gebruiker het betreffende pad is bedoeld. Markeringen zoals stippellijnen (om duidelijk te maken dat het een fietspad betreft) worden niet aangebracht.

Dat is nu wel het geval (zie afbeelding linksonder).

De inrichting moet zo 'puur' mogelijk blijven.

Essentieel. Eenvoudig.

Typen:

Fietspaden (en doorgaande paden, combinaties van fiets- voetgangerspaden) zijn van beton (gestort), of betonplaten, het oppervlak is gebezemd.

zie blz 35

Kleinere wandelpaden zijn voorzien met een halfverharding.

Grauacke en/of Ibbenbüren breuksteen met een kleinere fractie worden als grindvervanger voor de paden in het Vechtpark worden gebruikt.

zie ook staalkaart breuksteen blz 39

Verharding, in de vorm van grastegels kunnen worden aangebracht bij op- en afritten uit de weilanden, en op plaatsen aan de rivieroever waar boten in het water kunnen worden gelaten (hellingen).

Kleurgebruik:

Materiaalkleur.

Colofon

Titel: **'Staalkaarten voor het Vechtpark'**

versie: DO 6 maart 2012

Atelier Veldwerk

Onno Dirker en Rudy Luijters

Beeklaan 371, 2562 AX Den Haag, NL

info@atelierveldwerk.nl

tel: +31 (0)70 3639459

In opdracht van:

Gemeente Hardenberg.

Met dank aan:

Projectteam Vechtpark:

Jeroen van Westen

Alwin te Rietstap

Iwan Brinkhuis

Geja Krol